

Libanon: Kronologi och källor

559-333 fKr Libanon är en del av det persiska riket (NE)

333- fKr Libanon är under grekiskt inflytande (NE)

64 eKr Libanon inlemmas i den romerska provinsen Syria (NE)

70-170 eKr Bekaadalen kulturellt och religiöst centrum. Berytus (Beirut) blir universitetsstad.

Aposteln Paulus grundar kristen församling i Tyros som blir biskopssäte (NE)

630-talet Araber invaderar Libanon och sprider islam och arabiska språket (NE)

800-talet slutet Kristna grupper flyr från Syrien och skaffar skydd i bergen i norra Libanon(NE)

1000-talet- Druser slår sig ner i bergen i sydost om Beirut och shia i Bekaadalen (NE)

1000-talet sl Korsfararna erövrar L. De kristna, maroniterna samarbetar tidvis med dem. (NE)

1200-t sl De egyptiska mamlukerna tar över landet (NE)

1516 Turkarna erövrar landet men tillåter självstyre och självständighet för religiösa samfund(NE)

1736 Maroniterna sluter förbund med romersk-katolska kyrkan (EncB)

1830-t Turkarna tar direkt kontroll över landet (NE)

1800-t mitt Flera europeiska handelskolonier för bland annat silke inrättas bla i Saïda. Franska inflytandet växer. (EncB)

1860 Bondrevolt när fattiga kristna går mot drusiska feodalherrar leder till drusisk massaker på maroniterna (NE+ landguiden, Utrikespolitiska institutet). Striderna mellan kristna o druser skördar 12 000 människoliv (s xvii Robert Fisk Pity the nation)

1861 Frankrike ingriper militärt på maroniternas sida (1864 enl NE, 1860 en Robert Fisk) Visst självstyre kring Libanonberget under kristen guvernör inom Ottomanska riket (Larousse+EncB).

1870 ca Kristna universitet grundas av både amerikanska protestanter och jesuiter. (EncB)

1800-t slutet Nationalistiska rörelser växer fram ur både kristna o muslimska litterära kretsar. (NE)

1914-18 Första världskriget leder till ottomanska rikets fall. Mot slutet av kriget ockuperas Libanon av Ententens styrkor och överläts i fransk administration (NE+EncB)

1916 Turkarna hänger 16 libanesiska nationalister vilket ger namn åt Martyrtorget i Beirut (s 11, Michael Azar: Döden i Beirut, Glänta 2007)

1916 Sykes-Picotavtalet. Frankrike o Storbritannien delar med stöd av Ryssland upp Osmanska rikets besittningar i Mellanöstern, bla Syrien o Libanon. (EncB:Sykes-Picot)

1920 Nationernas Förbund ger Frankrike kontrollen över Syrien och Libanon. Mandatet Storlibanon bildas (Larousse+BBC Timeline+CIA+UI) /1923 formellt enl EncB/

1926 Ny franskskriven författning gör Libanon till parlamentarisk republik (NE+36

Azar)

1932 Folkräkning som kommer läggas till grund för hur landet styrs. Drygt 50 procent av befolkningen är maroniter. (BBC + s 15 N Blanford, Killing Mr Lebanon + Utrikespol Inst)

1936 Pierre Gemayel grundar Falangistpartiet efter ett besök i Nazityskland (s xvii, Robert Fisk, Pity the nation+ EncB: Gemayel family)

1940 Trupper från Vichyregeringen ockuperar Libanon (EncB)

1941 Brittiska och de Fria franska styrkorna tar över Libanon (Larousse+NE). Representant f Fria franska förklarar Libanon o Syrien för självständiga.(EncB)

1943 Nationella pakten, ett muntligt avtal enligt vilket presidenten skall vara maronit, premiärministern sunni, talmannen shia och på fem muslimer i parlamentet skall det finnas sex kristna. Även andra poster omfattas. (Larousse+NE+BBC+UI)

1943 11 nov Nationalistpartiet segrar i val. Bishara al-Khuri blir president. Men han o regeringen grips av fransmännen pga lagförslag om att helt ta bort franskt inflytande. Ett uppror och ett brittiskt ingripande leder till att de släpps igen (EncB)

1944 1 jan Libanon självständigt (NE+BBC Timeline)

1944 1 nov Rafik Hariri föds i Sidon (14 Nicholas Blanford, The killing of Mr Lebanon)

1945 Libanon blir medlem av FN (NE)

1946 De sista brittiska och franska trupperna drar sig ur Libanon (EncB)

1947 Val som riggas för att bana väg för lagändring där presidenten kan väljas om. Det och korruption leder till att al-Khuri blir allt mindre populär och omvalet två år senare (EncB)

1948 14 maj Staten Israel utropas, bla deltar reguljära libanesiska styrkor i striderna (NE)

1948-9 Palestinska flyktingar strömmar till Libanon (NE)
110 000 kommer (14, Nicholas Blanford,)

1949 juli Parti Populaire Syrien (PPS) gör kupp försök mot president al-Khuri inspirerat av militärkupp i Syrien i mars (EncB)

1951 PPS bakom mordet på al-Khuris samarbetspartner premiärminister Riad a-Sulh (EncB)

1952 maj Generalstrejk tvingar presidenten att avgå. Camille Chamoun efterträder (EncB)

1956 26 juli Egyptens president Gamal Abdel Nasser nationaliserar Suezkanalen (EncB)

1956 ht Israeliska trupper attackerar Egypten 29 okt. Brittiska och franska trupper landsätts 5 nov vid Suezkanalen. De har planerat tillsammans (NE). Nasser och Chamoun fientliga då Libanon behåller förbindelserna med Frankrike och Storbritannien. Chamoun anklagas för att vilja gå med i Västsponsrade Bagdadpakten (EncB+55 Azar)

1957 Anklagelser om valfusk till förmån för president Chamoun i parlamentsvalet (EncB)

1957 mars Israel retirerar från Sinai och Suez. FN-styrka sänds till gränslinjen (NE)

1958 feb Egypten o Syrien går i union, Förenade Arabrepubliken. Muslimska

oppositionen i Libanon välkomnar det. (EncB)

1958 maj Motsättningarna mellan Libanons religiösa grupperna slår över i våld när muslimer i Tripoli tar till vapen. ÖB, general Fuad Chehab vägrar ingripa med hänvisning till att armén kan spricka i olika grupper (Larousse)

1958 jul Amerikanska marinkåren till Libanon på begäran av Chamoun (Larousse+EncB)

1958 maj Generalstrejk mot Chamoun. Muslimska oppositionen vill ansluta landet till den egyptisk-syriska arabunion som bildats i februari. Väpnat uppror i Tripoli sprider sig över landet. ÖB Fuad Chehab vägrar gå till motattack av rädsla för att armén skall splittras i muslimer o kristna. (EncB)

1958 juli Amerikanska marinkåren kommer på president Chamouns begäran. Parlamentet utser general Chehab till ny president. Han tar in fler muslimer i statsförvaltningen och satsar på de fattigare, muslimska delarna av Libanon. (EncB)

1961 Syrian Social Nationalist Party (litet pansyriskt parti) gör ett kuppförsök avvärs av Chehab. (EncB)

1961 28 sept Armérevolt i Syrien gör att landet lämnar Förenade Arabrepubliken i oktober (NE)

1964 Val. Chehab efterträds av Charles Hélou. Han fortsätter liknande politik (EncB)

1965-70 Oljeboom i landet. Inflyttningen till Beirut ökar kraftigt vilket ökar spänningen mellan fattiga och rika delar (EncB)

1967 juni Pga 6-dagarskriget flyr ytterligare 140 000 palestinier till Libanon (Larousse)

1968 28 dec Israelisk flygråd förstör civilflyget i Beirut. (Larousse) Enl officiella libanesiska siffror dödas 880 civila libaneser o palestinier av israeliskt flyg 1968-74. (s 56, Azar)

1969 nov Libanesisk-palestinsk uppgörelse under Nasser i Kairo skall reglera förhållandet mellan de palestinska flyktingarna och libaneserna (Larousse)

1970 aug Maroniten Suleiman Frangieh (Franjeh) väljs till president (EncB)

1970 sept Jordanska trupper tvingar PLO att lämna sina baser i landet. PLO:s huvudkontor flyttas t Beirut. 1973 är tio procent av befolkningen i Libanon palestinier(EncB+xviiFisk)

1973 april Israel utvisar palestinska ledare till Beirut (Larousse)

1973 okt Oktoberkriget. Libanon stödjer den arabiska sidan. (Larousse)

1974 mars Nya oroligheter i Libanon. Israeliska flygräder i söder (Larousse)

1975 Shiitiska Amalmilisen grundas av Musa al-Sadr (Utrikes affärer 781205, Svt-arkiv+NE)

1975 13 apr Falangister attackerar buss med palestinier på väg genom Beirutförorten Ein al-Rumaneh till Tel al-Zatar . 27 dödas. (EncB+78 Pity the Nation, 1990)

I april bryter inbördeskriget ut (19, Nicholas Blanford+ Larousse). E några månader är centrala Beirut till stora delar förstört och blir gräns mellan kristna östra och muslimska västra Beirut; den sk gröna linjen (EncB)

1975 dec Svarta lördagen 300 döda. (s 16 Azar, Döden i Beirut + 79 Pity the Nation 2001)

1976 Bashir Gemayel blir chef för Forces Libanaises, de förenade kristna styrkorna (NE)

1976 20 jan Massakern i kristna Damour. PLO dödar 149 personer. Flest civila,

kvinnor o barn. Våldtäkter. Hus sprängs. (s 99, Pity the nation 1990)

1976 maj Elias Sarkis väljs till president (EncB) 31 maj Syrien ingriper i inbördeskriget. De invaderar e godkännande från USA, president S Frangieh o Israel mot löfte att Syrien inte använder flyg, installerar luftvärn eller går s om Sidon (20, Nicholas Blanford)

1976 16 jun Den amerikanske ambassadören Francis Melloy och två medarbetare kidnappas o dödas. Arafat förvisar de skyldiga till Tyr. USA protesterar. (83 Pity the Nation 2001)

1976 okt Libanesiska vänstern med Jumblatt och PLO är slagna. Syrien stannar kvar som en del av en arabisk fredsstyrka. De blir kvar i 29 år. (20, Nicholas Blanford,)

1977 jan Bankerna öppnar igen för första gången på tio månader (20, Nicholas Blanford,)

1977 16 mar Drusledaren Kemal Jumblatt mördas. Syrien misstänks ligga bakom [I april enl Blanford] (s 21, Nicholas Blanford+Larousse. jomblatt +www.kamal-jomblatt.net)

1978 15 mars Israel går in i södra Libanon (EncB+Svt-arkiv) Drar sig ut igen i juni. (Svt-arkiv)

1978 19 mar Säkerhetsrådet kräver att Israel lämnar Libanon och beslutar upprätta en övervakningsstyrka, UNIFIL. (<http://www.un.org/Depts/dpko/missions/unifil/background.html>)

1978 31 aug Musa al-Sadr försvinner under oklara omständigheter. Efterträds av Nabih Berri. (Utrikes affärer 781205, Svt-arkiv)

1979 apr Saad Haddad förklarar södra Libanon för en egen stat Fria Libanon, med kristna delar av armén med stöd av vissa shiitiska grupper. De finansieras av Israel. (Larousse)

1980 Efter attacker mot andra kristna miliser tar Bashir Gemayel över alla maronitiska milisgrupper. (EncB: Gemayel Family)

1981 maj Robotkrisen Israel-Syrien om syriska robotbatterier i Bekaadalen. (Svt-arkiv)

1982 som Hizbollah bildas genom utbrytning ur shiitiska Amalmilisen. (Larousse)

1982 6 juni Israel invaderar Libanon (EncB) Mordet på en israelisk diplomat i London anges som utlösande orsak. (22, Nicholas Blanford,)

1982 9 jun- Israeliskt flyg börjar angripa syriska robotbatterierna. Flera dagars luftstrider utan israeliska men med stora syriska förluster. (s 360, Gunnar Åselius)

1982 11 jun Vapenvila Israel-Syrien, genomdriven av USA. ¼ av Syriens flygvapen utslaget (s 360, Gunnar Åselius)

1982 14 jun Västra Beirut inringat av israeler och falangister. (s 361, Gunnar Åselius)

1982 4 jul Israeliskt pansar rullar in i Beirut, på gröna linjen. (s 362, Gunnar Åselius)

1982 23 jul Israeliskt flyg deltar i beskjutningen av västra Beirut (s 362, Gunnar Åselius)

1982 1 aug Israeliska flottan börjar beskjuta staden (s 362, Gunnar Åselius)

1982 19 aug Libanon begär multinationell fredsstyrka (326 Pity the nation, 1990)

Del av eldupphöravtal PLO - Israel (EncB: Beirut barracks bombings)

1982 21 aug PLO börjar lämna Libanon övervakade av Främlingslegionärer (s 364, Åselius+EncB+340 Pity the nation)

1982 23 aug Bashir Gemayel väljs till president (EncB)

1982 25 aug Amerikanska marinkåren landstiger. Därefter italienska o senare brittiska trupper (341 Pity the nation+EncB: Beirut barracks bombings)

1982 30 aug Arafat och 600 PLO-soldater lämnar Beirut med fartyg (350 Pity the nation)

1982 1 sep Evakueringen avslutad. Totalt ca 11 000 man. Tunga vapen lämnas. (350 Pity the nation)

1982 14 sept Gemayel dödas vid ett bombangrepp mot Falangisternas högkvarter Prosyrisk aktivist låg bakom mordet. (23, Nicholas Blanford+NE)

1982 16-17 sep Israeliska trupper släpper in kristen milis under ledning av Elie Hobeika i flyktinglägren Sabra o Shatila. Hundratals el tusentals dödas. (EncB+NE+Larousse).

1982 23 sep Bashir Gemayels äldre bror Amine Gemayel väljs till president. (24, Nicholas Blanford,)

1982 26 sept Israeliska armén lämnar Beirut. (396 Pity the nation 1990)

1983 18 apr Självordsattack mot den amerikanska ambassaden i Beirut (EncB) Lastbilsbomb dödar 63 människor. (25, Nicholas Blanford+EncB: Beirut barracks bombings)

1983 23 okt 300 amerikanska och franska soldater dödas vid två självordsattentat. De drar sig ur. (EncB) Islamiska Jihad bakom attentatet (s xviii, Robert Fisk)

1983 nov Självordsbomb i Tyr förstör israelskt militärhögkvarter. Bombaren högtidlighålls nu som Hizbollahs första martyr (s xviii, Robert Fisk +egen uppgift)

1984 Västerlänningar börjar kidnappas. Chefen för CIA i Beirut, William Buckley torteras till döds. 1985 kidnappas AP-chefen Terry Anderson och 1987 Terry Waite, sändebud för ärkebiskopen av Canterbury. (s xviii, Robert Fisk)

1984 26 feb Siste amerikanske marinkårssoldaten lämnar Libanon (EncB: Beirut barracks bombings)

1984 jun General Michel Aoun blir ÖB (Konflikt databasen)

1985 mitt Israel har dragit tillbaka sina trupper (EncB).

1985-86 Lägerkriget mellan PLO och shiitiska Amalmilisen och gäller läger både i Beirut och andra delar av landet. (Utrikespolitiska institutet+ 604,610, 622 Pity the Nation+ <http://www.globalsecurity.org/military/world/war/lebanon.htm>+ DN/Newsweek/SvD/Svt-arkiv)

1987 Libanesiska pundet kollapsar (EncB)

1987 1 jun Premiärminister Rashid Karami dödas i sprängattentat (Svt-arkiv)

1988 22 sep President Gemayel avgår utan att parlamentet kunnat utse efterträdare. Gemayel utnämner ÖB Michel Aoun till premiärminister. Landet har redan en regering under premiärmin Salim al Hoss, och får därför konkurrerande två regeringar. (EncB)

1988 nov Aoun avsätts som ÖB, men armén förblir i stort lojal mot honom (EncB)

1989 mar 6 mars blockerar Libanesiska armén under Aoun drusiska, shiitiska och kristna milisposterar som den ser som olagliga. Syrien- och regeringskontrollerade styrkor går då mot armén. 17 mars går Forces Libanaises under kristne Samir Geagea tillsammans med sin tidigare fiende, armén under Aoun, mot regeringens Syrienstödda styrkorna . Aoun har stöd av Irak

(Konfliktdatabasen +Larousse)

1989 maj Eldupphöravtal som ignoreras (Konfliktdatabasen)

1989 sept Aoun accepterar eldupphöravtal mäklat av Algeriet, Marocko och Saudiarabien (EncB)

1989 22 okt Taifavtalet undertecknas. Ratificeras 4 november. I förhandlingarna deltar parlamentsledamöterna från senaste valet -72 och repr f en del av de stridande. Avtalet innebär att presidentens och de kristnas makt minskas. De syriska trupperna skall lämna Bekaa först i slutet av 1992. Därför godtar Aoun inte avtalet. [Larousse: Syrien ska t Bekaa, inte lämna landet enl avtalet] (s 123 Azar+EncB+Konfliktdatabasen)

1989 22 nov René Moawad utsedd till president 5 nov mördas. Elias Hrawi väljs 24 nov, men general Aoun underkänner bägge. (EncB)

1989 dec Nya strider mellan Amal och Hizbollah och mellan kristna grupper. (Larousse)

1990 jan Intensiva strider bryter ut i östra Beirut mellan Aouns styrkor och Samir Geageas Forces Libanaises. Kommer att vara i månader (EncB)

1990 21 sep Andra republiken utropas (Larousse)

1990 10 okt President Hrawi ber Syrien om hjälp mot general Aouns armé. (Konfliktdatabasen)

1990 13 okt Syriska trupper angriper Aoun styrkor från luften och på marken. Han söker skydd på franska ambassaden. Inbördeskriget slut (EncB + Konfliktdatabasen)

1991 22 maj Vänskaps- och samarbetsavtal med Syrien som följs av försvars- och säkerhetspakt. Syrien behåller 30 000 man i Beka trots Taifuppgörelsen (EncB)

1991 aug General Aoun går i exil i Frankrike. (Larousse)

1992 Val som kristna bojkottar. Rafik Hariri blir premiärminister. (EncB+Larousse)

1993 25 jul Israeliska operationen "Göra upp räkningen (Règlement de comptes)". (Larousse)

1994 apr Samir Geageas grips misstänkt för mord. (Konfliktdatabasen)

1996 9 april Hizbollah skjuter raketer mot israelsiska staden Kiryat Shmona. (NE:1996)

1996 11 apr Israeliska anfallet "Vredens druvor". Israeliskt flyg anfaller upp till södra utkanten av Beirut. Halv miljon människor flyr. (Larousse+ NE:1996)

1996 18 apr Israeliskt artilleri dödar 110 civila libaneser som sökt skydd i FN-posteringen Kana.. FN-utredning säger att det är "osannolikt" att det var av misstag. USA o Israel tycker FN är ensidigt. (NE:1996)

1996 27 apr Vapenvila sedan USA, Frankrike, EU och Ryssland ingripit efter Kanaattacken (NE:1996)

1996 aug Rafik Hariri vinner valet (NE:1996)

1997 okt Amnesty kritiserar den libanesiska regeringen för att gripa människor av politiska skäl, för tortyr, misshandel och för att lämna fångarna t Syrien. (NE:1997)

1998 24 nov Stillsamma politiska överlämningar från Hariris regering till Salim al-Hoss och från president Elias Hrawi till ÖB Émile Lahoud. (EncB+Larousse)

1998 apr Israel accepterar FN-resolution 425 fr 1978 att lämna s Libanon efter

- allvarliga förluster i striderna med Hizbollah (NE:1998)
- 1999 Fortsatta strider i s Libanon med militära o civila offer. Israel drar tillbaka en del marktrupper men fortsätter flygbomba. (NE:1999)
- 2000 24 maj Israel drar tillbaka sina trupper även från södra Libanon. 250 000 libaneser drar in i den ockuperade zonen för att fira. Israel stannar vid Sheebagårdarna (EncB+NE: 2000)
- 2001 juni Ca 6000 syriska soldater dras tillbaka från Beirut. En del stannar i landet. (NE::2001)
- 2001 aug Över ¼ av libaneserna under fattigdomsgränsen. 45% av budgeten går till räntor. Statsskulden är 170% av BNP (NE::2001)
- 2001 11 sep Libanesiska ledare fördömer WTC-attacken, men fryser inte Hizbollahs tillgångar som USA vill. (NE::2001)
- 2002 Elie Hobeika, Forces Libanaises o utpekad för Sabra o Shatila dödas av bilbomb. Samma sker med Jihad Jibril son till ledaren för PFLP-GC (NE::2002)
- 2002 apr Artilleridueller mellan Hizbollah och Israel vid gränsen (NE::2002)
- 2004 sep FN:s säkerhetsråd kräver att alla utländska styrkor lämnar Libanon. Resolution 1559
(<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N04/498/92/PDF/N0449892.pdf?OpenElement>)
- 2004 okt Rafik Hariri avgår som premiärminister (6 Nicholas Blanford, The killing of Mr Lebanon)
- 2005 14 feb Rafik Hariri mördas. Leder till stora antisyriska demonstrationer, men även till stöd för Syrien (Robert Fisk+s 1, Blanford+ NE)
- 2005 april Syrien lämnar Libanon FN beslutar tillsätta internationell mordutredning. (NE)
- 2005 okt Utredarna hävdar att ledande inom de libanesiska och syriska underrättelsetjänsterna är inblandade i mordet på Hariri. (NE)
- 2006 21 nov Industriminister Pierre Gemayel mördas. (Larousse)
- 2006 1 dec Hundratals prosyrisk oppositionella campar i centrala Beirut mot regeringen Siniora. (Larousse)
- 2006 12 jul Hizbollah angriper israeliska trupper från södra Libanon och tar två fångar. Leder till 34 dagars krig, 1100 döda libaneser, 160 israeler och ca miljon flyktingar (EncB+www.un.org+NE:2006)
- 2006 11 aug Säkerhetsrådsresolution 1701 kräver att alla trupper inklusive Hizbollahs dras undan från södra Libanon. (NE+www.un.org)
- 2007 30 maj FN-resolution 1757 om internationell tribunal för Hariris mördare på begäran av premiärminister Fouad Siniora. (NE+www.un.org)
- 2007 20 maj Strider mellan regeringsarmén och Fatah al-Islam bryter ut. Dagen därpå omringar armén flyktinglägret Nahr el Bahred. 35 000 civila uppskattas finnas i lägret och de flesta evakueras under veckorna som följer. Antalet offer osäkert (Konfliktdatabasen)
- 2007 2 sept Armén har Nahr el-Bahred. Över ca 400 stridande har dödats. (Konfliktdatabasen)
- 2008 8 maj Hizbollah omringar Saad Hariris hus. 9 maj tar de kontroll över västra Beirut. Strider under första veckan i maj skördar 80 liv Striden gäller bla att regeringen vill stänga Hizbollahs eget telenätverk(EncB + s 37 Fokus 23 maj 2008+GP 2080510)
- 2008 21 maj Dohaavtalet. Regering och opposition skriver avtal. Hizbollah skall

ingå i regeringen. (bla DN 20080522)

2008 hösten Syrien och Libanon upprättar diplomatiska förbindelser för första gången. (EncB+eget)

Förkortningar:

Kfd Konflikt databasen, Uppsala Universitet

EncB Encyclopaedia Britannica

NE Nationalencyklopedin

Vpol Världspolitikens Dagsfrågor, Utrikespolitiska Institutet

Lif Länder i fickformat, Utrikespolitiska Institutet

AP Associated Press

HRW Human Rights Watch

Kommentar:

Kronologin är ett hjälpmedel i arbetet med programmet. I de fall där till exempel bara en tidning anges som källa här använder vi inte uppgiften i TV-reportaget utan att kolla med andra källor först.

Källor i arbetet med programmet om Libanon:

Gunnar Åselius: Krigen under kalla kriget, Medströms 2007

Robert Fisk: Pity the Nation. Lebanon at War, Oxford University Press 1990+2001

Michael Azar: Döden i Beirut, Glänta produktion 2007

Nicholas Blanford: Killing Mr Lebanon. The assassination of Rafik Hariri and its impact on the Middle East, IB Tauris 2006

FN-styrkan UNIFIL:s hemsida:

<http://www.un.org/Depts/dpko/missions/unifil/background.html>

Libanons parlament: <http://www.lp.gov.lb/> (arabiska/franska)

Israeliska Kahankommissionens rapport om Sabra och Shatila finns på utrikesministeriets hemsida: <http://www.mfa.gov.il>

(Direktlänk: <http://www.mfa.gov.il/MFA/Foreign%20Relations/Israels%20Foreign%20Relations%20since%201947/1982-1984/104%20Report%20of%20the%20Commission%20of%20Inquiry%20into%20the%20e>